

حل المسائل دین و زندگی دوازدهم

از ابتدا تا انتهای کتاب

کانال گام به گام درسی :

@GamBeGam-Darsi

با تشکر از جناب آقای یولچی خانی و سایر دبیران

گرامی برای تهیه و تنظیم این فایل

توجه : کانال گام به گام

درسی در سایر پیام رسان ها

هیچ گونه فعالیتی ندارد

به نام خدا

درس اول: هستی بخش

تفکر در متن صفحه ی ۸

توضیحات صفحه قبل را به صورت یک استدلال، به طور خلاصه بنویسید.

مقدمه اول: ما و این جهان پدیده هستیم یعنی وجودمان از خودمان نیست و هستی ما از خودمان سرچشمه نمی گیرد.

مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست (پدیده ها)، در موجود شدن خود نیازمند به پدیدآورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

نتیجه: ما و همه پدیده های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود نیازمند آفریننده ای هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

پس از ترجمه آیه شریفه زیر، در آن تدبر کنید و به سؤالات طرح شده پاسخ دهید.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ

أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ

وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

۱- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می شود؟

۲- چرا خداوند می تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟

با اینکه آیه ۱۵ سوره فاطر خطاب به مردم است، اما مردم به عنوان مصداق و نمونه‌ای از مخلوقات خداوند مورد نظر است و وقتی در آیه می‌خوانیم که «ای مردم شما فقیر الی الله هستید»، گویای ویژگی هر مخلوقی است. با توجه به این نکته پاسخ پرسش‌ها بدین قرار است:

۱. انسان هر چه دارد از خدا دارد و تمام داشته‌هایش از خداست. بالاترین داشته انسان همان نعمت وجود است که خدا به او عطا کرده است. از این رو انسان در هستی خود به خدا نیازمند است و این نیاز همواره و در هر آن است و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. سایر داشته‌های انسان که همه برآمده از نعمت وجود است نیز همه نیازمند و وابسته به لطف خداست و اگر خدا هر لحظه اراده کند می‌تواند آن را از انسان بگیرد. بنابر این انسان سر تا پا نیازمند خداوند است.

۲. هر موجودی غیر خداوند، خود نیازمند است و باید شخص دیگری نیاز او را برطرف کند اما چون خداوند بی‌نیاز مطلق است (هو الغنی) و به هیچ چیز وابسته نیست می‌تواند نیاز هر موجود دیگری را برطرف کند.

خاک ضعیف از تو توانا شده

ای همه هستی ز تو پیدا شده

ما به تو قائم چه تو قائم به ذات

زیر نشین علمت کائنات

در آیه زیر تدبیر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ
كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ^۱
آنچه در آسمان و زمین هستند، پیوسته از او
درخواست می کند.
او همواره دست اندرکار امری است

۱- چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

۲- چرا خداوند هر لحظه دست اند کار امری است؟

۱. چون همه موجودات برای لحظه لحظه وجود خود محتاج و نیازمند خدایند و اگر خداوند لحظه ای آنان را به حال خود واگذارد همه نیست و نابود می شوند. همچون منبع نوری که اگر یک لحظه نور افشانی نکند پرتوهای نور از بین خواهند رفت.

دبیران محترم توجه داشته باشند که همان طور که علامه در المیزان ذیل تفسیر این آیه می فرماید، منظور از درخواست تمامی آسمانیان و زمینیان از خداوند، درخواست به زبان نیست بلکه درخواست به احتیاج است، چون احتیاج خودش زبان است و معلوم است که موجودات زمین و آسمان از تمامی جهات، محتاج خدایند. تعبیر یسأله که فعل مضارع است می رساند که این سوال و تقاضا دائمی است و موجودات همواره با زبان حال محتاج اویند

۲. نیازهای دائمی موجودات لطف و فیض دائمی را طلب می کند، او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده ها است. چنین نیست که خداوند، عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می کند. بنابر این او هر لحظه دست اندر کار امری است.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

^۱ - سورة الرحمن، آیه ۲۹ .

مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ ١

به نظر شما پیام این حدیث چیست؟ مقصود امیرالمؤمنین از اینکه می‌فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم چه می‌باشد؟

یعنی خداوند بی پایان بر تمام جهان احاطه دارد (هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن، حدید، ۳) و همه جا حضور دارد و این حضور چنان نزدیک است که جدا انگاری مخلوقات از خدا امری نا ممکن است. یعنی هم در دل تک تک ذرات عالم حضور دارد (هو معکم اینما کنتم) و هم خارج از آنها. از این رو انسان اگر اهل تفکر و تقوا باشد به لطف الهی به مقامی می‌رسد که در همه چیز خدا را می‌بیند. یعنی تمام اشیا، مظهر و آیه و نشان‌دهنده خدا هستند و آیه ماورای خود را نشان می‌دهد نه خود را.

مقصود امیرالمؤمنین از عبارت قبله و معه و بعده:

دبیران محترم توجه داشته باشند که تعبیر «رأیت الله قبله»، اشاره به این نکته دارد که آن حضرت با نگاه دقیق خود وقتی به اشیا پیرامون خود می‌نگرند در می‌یابند که همه این اشیا پدیده‌هایی هستند که قبلاً نبوده‌اند پس حتماً علتی آن‌ها را به وجود آورده است، پس پی به خالق آن می‌برد و تعبیر «معه» اشاره به این دارد که آن حضرت وقتی می‌نگرند که این شیء سر تا سر نیاز و فقیر در حال حاضر وجود دارد پس در می‌یابد که بقای آن مرهون خداست و تعبیر «بعده» اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فنای شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند.

اندیشه و تحلیلی می‌۱۶

با توجه به شباهت‌های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت‌ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید

۱. وجود جهان از خداست اما وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست و او فقط اجزای ساعت را تنظیم می‌کند.

۲. دوام و بقای ساعت، وابسته به ساعت‌ساز نیست اما بقای جهان وابسته به خداوند است.

۱- علم‌الیقین، مولی‌محسن فیض کاشانی، ج ۱، ص ۴۹.

* نوع رابطه خدا با مخلوقات، رابطه علت با معلول است. برای معلول بدون علت حتی لحظه‌ای امکان بقا وجود ندارد و اگر لحظه‌ای این عنایت (هستی‌بخشی) از مخلوقات برداشته شود چیزی به نام عالم و موجودات آن وجود ندارد ... (طباطبائی، نه‌ایه الحکمه، مؤسسه پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، قم: ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۲۴۵).

درس دوم: یگانه بی همتا

تدبر در قرآن (۱) ص ۱۹

الف) با توجه به اهمیت سوره توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سوره تدبر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (۳) وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۴)

۱- (قل هو الله احد): اشاره به یگانگی خدا دارد. (دانش آموز در تدبر بعدی متوجه می شود که این

یگانگی هم شامل یگانگی در خالقیت می شود، هم در مالکیت، هم در ولایت و هم در ربوبیت)

۲- (الله الصمد): صمد در لغت به دو معناست: اول به معنای شخص بزرگی است که نیازمندان برای

رفع نیاز خود به سوی او می روند و دوم به معنای چیزی است که توخالی نیست بلکه پر است. با توجه به این

مطلب، معنای صمد در این آیه این است که خداوند غنی ای است (از هر جهت پر و کامل است) که تمام

مخلوقات جهت رفع نیاز خود رو به سوی او دارند و همه در همه امورشان به او محتاجند. بنابر این پیام های

برآمده از این آیه عبارتند از این که :

اولاً خداوند از هر جهت کامل و بی نیاز است. ثانياً تنها خداوند است که سزاوار قصد کردن و برطرف کردن نیاز مخلوقات است ثالثاً توجه تمام موجودات خواسته یا ناخواسته به سوی خداست.

۳- (لم یلد و لم یولد): رابطه خداوند با موجودات، رابطه آفرینش است نه زایش. او موجودات را می آفریند یعنی از نیستی به هستی می آورد نه آنکه خود بزاید (لم یلد) خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است. مولود، معلول است و نمی تواند خدا باشد (ولم یولد)

۴- (ولم یکن له کفواً احد): کفو به معنای هم طراز در مقام و منزلت است و در این آیه هر گونه هم طرازی سایر موجودات با خداوند چه در ذات او، چه در صفات و چه در افعال نفی می شود. به عبارت دیگر معنای این آیه این است که خداوند هیچ همتا و شبیهی ندارد. توجه: از مجموع این سه تعبیر که در آیه (لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد) آمده است و با توجه به آنچه در درس اول خواندیم از این آیه برداشت می شود که خداوند پدیده نیست و نیازی به پدید آورنده ندارد بلکه او تنها پدید آورنده ای است که تمام جهان، هستی خود را از او می گیرند.

(ب) بعد از ترجمه آیه ۱۶ سوره رعد، به سوالات زیر پاسخ دهید:

- ۱- کسی را می توانیم به عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کنیم که خالق جهان است (قل الله).
- ۲- کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی تواند ولی و سرپرست مردم باشد.
- ۳- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ اگر آنچه را که مشرکان شریک خدا قرار می دهند، همچون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند در این صورت جا داشت که انسان به شک بیفتد و به خدایان دیگر نیز معتقد شود

به آیات «تدبر در قرآن» ابتدای درس مراجعه کرده و مراتب توحید یا شرک را در عبارات آن مشخص کنید.

❖ قل هو الله احد = همه مراتب توحید (توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت)

❖ الله الصمد = این آیه به یکی از صفات خدا پرداخته و اشاره ای به بحث مراتب توحید ندارد.

❖ لم یلد ولم یولد = این آیه اشاره ای به مراتب توحید و شرک ندارد.

❖ ولم یکن له کفواً احد = همه مراتب توحید (توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت)

❖ قل من رب السماوات و الارض = توحید در ربوبیت

❖ قل افاتخذتم من دونه اولیاء = شرک در ولایت

❖ ام جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم = شرک در خالقیت

❖ قل الله خالق کل شیء = توحید در خالقیت

❖ و هو الواحد القهار = همه مراتب توحید

*** تذکر مهم:

دبیران محترم توجه داشته باشند که در این کتاب سعی شده مباحث توحیدی با رویکرد قرآن به موضوع توحید نوشته شود و از مباحث ثقیل و پیچیده کلامی پرهیز شود. این امر به درک بهتر بحث توحید توسط دانش آموز کمک بسیاری می کند. از این رو خواهشمند است مطالب کتاب را با توجه به همین رویکرد آموزش دهید و دانش آموزان را با دسته بندی های مختلف در بحث توحید سردرگم نکنید.

متأسفانه برخی دبیران فقط نگاه به سوالات کنکور دارند و به رویکرد تربیتی کتاب توجه نمی کنند. از این رو در تمام مباحث با طرح سوالات معماگونه که هیچ کمکی به درک مطلب نمی کند، مخاطبان را از هدف اصلی کتاب دور می کنند.

همکاران عزیز، دانش آموزان خود از طریق کتاب های کنکوری، حضور در آموزشگاه های کنکوری و... با انواع سوالات تستی آشنا می شوند، پس خواهشمند است حداقل دو ساعت این کتاب را با همان نگاه تربیتی پیش ببریم نه نگاه کنکوری.

درس سوم: توحید و سبک زندگی

تدبیر در قرآن (۱) ص ۳۱

پس از ترجمه آیه زیر، با تدبیر در آن به سوالات پاسخ دهید.

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ

فَاعْبُدُوهُ

هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ^۱

۱- نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت چیست؟ کسی که فقط خداوند را به عنوان پروردگار (رب) هستی قبول دارد، تنها او را عبادت و پرستش می کند و از پرستش غیر او خودداری می کند.

^۱ -سوره آل عمران، آیه ۵۱

(توجه شود که حرف فاء در کلمه فاعبدوه، فاء نتیجه هست. لذا اعبدوا نتیجه ان الله ربی و ربکم هست. یعنی کسی که خدا را به عنوان رب قبول دارد پس باید او را عبادت کند. یعنی نتیجه این اعتقاد، پرستش خداست. آیت الله جوادی آملی در این باره می فرمایند: اگر جز خدا ربی در عالم نیست، جز او معبودی نیز وجود ندارد؛ زیرا اگر منشأ عبادت، هراس از ضرر و ترک تدبیر و انعام، یا طمع و شوق دریافت عطا باشد، تنها نسبت به پرورنده و مبدأ تدبیر رواست، چنان چه اگر منشأ آن، شوق دیدار معبود باشد، باز هم درباره منعم و مبدأ کمال صادق است).^۱

۲- راه درست زندگی کدام است؟

راه درست زندگی یا همان صراط مستقیم، عبادت و بندگی خداست.

تدبر در قرآن (۲) ص ۳۴

با توجه به آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّبِعُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ^۲

از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب

و کناره ای تنها بزبان و هنگام وسعت و

آسودگی عبادت و بندگی میکند،

پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می گیرد

و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می شود.

او در دنیا و آخرت، هر دو زیان می بیند. این

همان زیان آشکار است.

فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ

وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ

خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ^۳

۱- تفسیر تسنیم، جوادی آملی، ج ۱، ص ۳۵۴.

۲- کلمه (حرف) بمعنای طرف، لبه، جانب و کناره هر چیزی است. بر حرف یعنی برطرف و کناره دین و ایمان ایستاده اند در واقع آنها در متن ایمان و اسلام قرار ندارند بلکه در کنار و لبه آنند، و کسانی که در لبه چیزی قرار گرفته اند مستقر و پا بر جا نیستند، و با تکان مختصری از مسیر خارج می شوند، چنین است حال افراد ضعیف الایمان که با کوچکترین چیزی ایمانشان بر باد فنا می رود. به عبارت دیگر عبادت او مقطعی و جانی است، نه همیشگی؛ وقتی خیرات به وی می رسد عابد است و هنگامی که شرور به وی می رسد، عابد نیست.

۳- سوره حج، آیه ۱۱.

نکته: علامه طباطبایی در ذیل این آیه می فرماید عبادت و بندگی این گونه افراد در صورتی است که پرستش خدا خیر دنیا برایشان داشته باشد و معلوم است که لازمه این طور پرستش این است که دین را برای دنیا استخدام کنند اگر سودی مادی داشت پرستش خدا را استمرار می دهند و بدان دل می بندند اما اگر دچار فتنه و امتحان شوند از دین روی بر می گردانند.

هم چنین این فرمایش امام حسین (ع) که می فرمایند: النَّاسُ عِبِيدُ الدُّنْيَا، وَالدِّينُ لَعِقٌ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ، يَحْوَطُونَ مَا دَرَّتْ مَعَايِشُهُمْ، فَإِذَا مُحْصُوا بِالْبَلَاءِ قَلَّ الدِّيَانُونَ.^۱

می تواند ما را در تبیین مفهوم "ومن الناس يعبد الله على حرف" توانمند تر کند. با توجه به این نکته پاسخ تفصیلی سوالات به شرح ذیل خواهد بود:

۱- پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد، چه تفاوتی دارد؟

پرستشی که از روی ایمان باشد، پرستشی ثابت و پایدار است یعنی فرد در هر شرایطی چه در خوشی و چه در راحتی، چه در تنگنا و چه در آسایش، دست از پرستش خداوند بر نمی دارد اما پرستشی که از روی تردید باشد مقطعی و سطحی است و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می دهد. یعنی وقتی خیری به فرد می رسد خدا را عبادت و بندگی می کند و هنگامی که سختی و شری به وی می رسد، از خدا رویگردان می شود.

۲- چرا برخی انسان ها، در برابر خیر و شری که به آنها می رسد، دو روش متفاوت پیش می گیرند؟

این به ایمان انسان بر می گردد. کسی که خدا را با جان و دل نپذیرفته و ایمان به خدا در متن زندگی اش قرار نداشته باشد، بسته به شرایط خدا را می پرستد. این افراد همانند کسانی هستند که در لبه چیزی قرار گرفته اند که در آن چیز مستقر و پابرجا نیستند و با تکان مختصری از مسیر خارج می شوند. اما انسان مومن چون دل به خدا سپرده و تابع فرمان های اوست، در هر شرایطی دست از پرستش خداوند بر نمی دارد زیرا می داند، این جهان تحت تدبیر خداوندی حکیم است و هیچ حادثه ای در جهان بی حکمت نیست.

الهیته و تحقیق ص ۲۸

آیا می توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟

^۱. بحار الانوار، مجلسی، ج ۴۴، ص ۲۸۲.

خیر- زیرا میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه دو سویه وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرند؛ همان طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشند، زمینه برای رشد انسان ها و حرکت به سوی خداوند و بندگی موحدانه آسان تر می گردد.

بنابراین اگر نهادها و ارکان یک جامعه مانند ارکان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... توحیدی نباشد و جامعه بر اساس طاغوت اداره شود، بستر لازم برای حرکت انسان ها در مسیر توحید به سختی صورت خواهد گرفت. به عنوان مثال اگر اقتصاد یک جامعه بر اساس معاملات غیر شرعی و ربوی صورت گیرد، خواه نا خواه مال حرام وارد زندگی انسان ها می شود و آنها را از حرکت در مسیر توحید باز می دارد و یا اگر سیاست و حکومت یک جامعه طاغوت محور باشد، حاکمان آن جامعه مردم را به سوی گمراهی سوق می دهند. به این صورت که حکومت طاغوت، که جهان را به همین عالم ماده محصور می کند و قائل به ربوبیت خدا نیست، سعی می کند تا حقیقت انسان را به سطح همین بدن مادی فرو بکاهد و با تاکید صرف بر نیازهای مادی و لذت های دنیوی، پیوسته توجه انسان های تحت حکومت خود را به این نوع نیازها مشغول می دارد و معلوم است که در چنین حکومتی، موحد بودن در بعد فردی نیز بسی دشوار و مشکل است.

درس چهارم: فقط برای او

تدبر در قرآن ص ۴۳

خدای بی نیاز که جز کمال و سعادت بندگان را نمی خواهد، در کلامی به پیامبر می فرماید:

قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْيَانٍ...^۱

در آیاتی دیگر می فرماید:

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ وَلَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۖ وَأَنْ اعْبُدُونِي، هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ^۲

با تفکر در این آیات توضیح دهید که :

۱. مقصود از قیام جمعی و فردی چیست؟ برای هر کدام نمونه‌هایی ذکر کنید.

منظور این است که انسان‌ها به صورت فردی یا گروهی برای اجرای دستورات خداوند به پا خیزند و اقدام کنند. نمونه قیام‌های فردی: اقامه نماز، مطالعه کتاب‌های دینی، امر به معروف و نهی از منکر (تذکرات فردی) و ... نمونه قیام‌های گروهی: برپایی نماز جماعت، تشکیل حکومت اسلامی، جهاد، تشکیل گروه‌های خیریه، تشکیل گروه‌های جهادی برای سازندگی

۲. آیا میان عبارت «فقط مرا پرستید» و «فقط برای خدا قیام کنید» رابطه‌ای می‌بینید؟ توضیح دهید. بله، یکی از مصادیق بندگی و پرستش خدا، قیام و به پا خاستن برای خداست.

۱. سوره ی سبأ، آیه ۴۶.

۲. سوره ی یس، آیه ۶۰ و ۶۱.

امیرالمومنین علی علیه السلام می فرماید:

فَاعِلُ الْخَيْرِ، خَيْرٌ مِنْهُ؛ وَ فَاعِلُ الشَّرِّ، شَرٌّ مِنْهُ.^۱

در این سخن حکیمانه تفکر کنید و رابطه آن را با اخلاص در اندیشه و قلب توضیح دهید.

این فرمایش امام علی علیه السلام بر این نکته تأکید دارد که انجام‌دهنده کار خیر، از آن عمل خیر برتر است و انجام‌دهنده کار شر از عملش بدتر و پست‌تر است.

اما رابطه این سخن با موضوع اخلاص این است که از آنجا که هر کار خیری برآمده از اندیشه و باور قلبی خالصانه فاعل آن است، پس می توان گفت که در حقیقت این اندیشه و باور خالصانه فرد است که به کارش ارزش داده است پس جایگاه خود فرد نیکوکار از عملش برتر است. به عبارت دیگر این اندیشه و باور خالصانه آن فرد است که باعث می شود کار خیر انجام شود.

در نقطه مقابل نیز باید گفت از آنجا که عمل شر برآمده از اندیشه ناسالم و قلب گنهگار و غیر خدایی فرد است پس فرد شرور بدتر و پست تر از عملش است. زیرا اگر این اندیشه و قلب ناسالم نبود، این عمل شر هم صورت نمی گرفت.

با توجه به تعریف بالا از حُسن فاعلی و حُسن فعلی، موارد زیر را بررسی کنید:

۱. آیا ممکن است عملی دارای حُسن فعلی باشد، اما حُسن فاعلی نداشته باشد؟ و یا برعکس، حُسن فعلی نداشته باشد ولی دارای حُسن فاعلی باشد؟ مثال بزنید.

بله. اعمالی هستند که حسن فعلی دارند مثلاً فردی که مدرسه ای می سازد، عملش حسن فعلی دارد اما ممکن است همین عمل حسن فاعلی نداشته باشد. یعنی فرد این کار را برای خودنمایی و شهرت انجام داده باشد؛ پس ساخت مدرسه اگرچه حسن فعلی دارد اما حسن فاعلی ندارد.

^۱ نهج البلاغه، حکمت ۳۲.

از سوی دیگر ممکن است عملی حسن فاعلی داشته باشد اما حسن فعلی نداشته باشد. مثلاً کسی برای رضای خدا می‌خواهد بین دو نفر که اختلاف پیدا کرده و سر مسأله ای دعوا دارند، داوری کند اما به دلیل جهل و ناآگاهی در داوری و قضاوت خود به خطا می‌رود و فرد بی‌گناه را گنهکار معرفی می‌کند.

۲. اگر فردی برای لاغر شدن یا سلامت جسم روزه بگیرد روزه اش درست است؟

خیر، در انجام اعمال عبادی حتماً باید آن کار را به نیت قرب الهی و عمل به دستور خداوند انجام دهیم. اگر کسی فقط به نیت سلامتی روزه بگیرد، روزه اش باطل است زیرا حسن فاعلی ندارد. انسان مؤمن روزه را برای عمل به فرمان خدا می‌گیرد و البته می‌داند که روزه برای سلامتی اش مفید است، اما نیت وی از روزه کسب سلامتی نیست، بلکه اطاعت از فرمان خداست. از این رو، اگر مثلاً کسی از ترس پدر و مادرش نماز بخواند، نمازش باطل است، چون حسن فاعلی ندارد. این مسئله شامل همه فرامین و دستورات الهی می‌شود.

۳. اگر کسی به نیت نماز جماعت مسجد از منزل بیرون بیاید و به دلیل مانعی نتواند به مسجد برسد آیا نزد خدا پاداش دارد؟ به چه دلیل؟ در این کار کدام یک از اقسام حسن وجود دارد؟

بله، قطعاً پاداشی که او می‌برد به اندازه پاداش حضور وی در نماز جماعت است. دلیل آن، این است که وی نیت حضور در نماز جماعت را داشته و از آنجا که طبق فرموده پیامبر، نیت مؤمن از عمل او برتر است، پس او به دلیل نیتی که داشته، پاداش نماز جماعت را برده است.

«بررسی» ص ۴۶

با توجه به اینکه ریا در مقابل اخلاص قرار می‌گیرد، بررسی کنید که هر یک از موارد زیر از مصداق ریا قرار می‌گیرد یا مصداق اخلاص؟

۱. حضور در نماز جماعت: این مسئله، دو وجه دارد. اگر نیت فرد از حضور در نماز جماعت، جلب رضایت الهی و قرب به خدا باشد، نماز او مصداق اخلاص است. اما اگر به قصد موجه جلوه دادن خود و ظاهرسازی باشد، مصداق ریا است.

۲. پوشیدن لباس تمیز و زیبا برای حفظ احترام به خود: این عمل نه در زمره ریا قرار می گیرد و نه اخلاص.

۳. کمک به افراد نیازمند در حضور دیگران: اگر فرد به قصد جلب رضایت الهی به دیگران کمک کند این کار مصداق اخلاص است و حتی علنی کردن کمک به دیگران لطمه‌ای به پاداش وی نمی‌زند، حتی اگر این علنی کمک کردن موجب تشویق و ترغیب دیگران به کمک به فرد نیازمند شود، بهتر هم هست. اما اگر فرد به قصد خودنمایی در حضور دیگران کمک کند، مصداق ریا است.

«بررسی» ص ۴۸

اگر شخصی تصمیم بگیرد کاری را به خاطر خدا انجام دهد، اما نسبت به ارزش و عواقب آن کار معرفت نداشته باشد، چه نتیجه‌ای حاصل می‌شود؟

ممکن است به دلیل جهالت نسبت به زوایای آن مساله و عدم آگاهی از نتایج آن، آسیب‌های زیادی هم به خود و هم به اطرافیان خود وارد کند.

«بررسی» ص ۵۰

یکی از اوصافی که خداوند برای حضرت یوسف علیه السلام ذکر کرده، داشتن اخلاص و رسیدن به مقام مخلصین است.^۱

با بررسی آیات ۳۲ و ۳۳ سوره یوسف بگویید شیطان چه دامی برای یوسف علیه السلام گسترده بود و او چگونه توانست از این دام نجات یابد؟

قبل از پاسخ به پرسش این فعالیت، لازم است همکاران به این نکته توجه کنند:

^۱ — سوره یوسف، آیه ۲۴

در قرآن کریم، هم اصطلاح «مخلص» به کار رفته و هم «مخلص». در آیه ۲ سورة زمر، عبارت «مخلصاً له الدين» آمده و در آیه ۲۴ سورة يوسف، عبارت «انه من عبادنا المخلصين» به کار رفته که حاکی از مقام حضرت يوسف عليه السلام است. انسان «مخلص»، انسانی است که مراتب اولیة اخلاص را طی می کند و در حال خالص کردن خود برای خداست. انسان «مخلص»، انسانی است که از این مراتب اولیه گذشته و اکنون خداوند او را خالص برای خود برگزیده است. کسی که به این مرتبه از اخلاص برسد، از نفوذ شیطان مصون می ماند و شیطان نمی تواند او را وسوسه کند و بلغزاند.

با توجه به آیات ۳۲ و ۳۳ سورة يوسف، دانش آموزان ماجرای هوس زلیخا را که دام شیطان برای گمراهی حضرت يوسف عليه السلام بود، بیان می کنند.

توجه و درخواست حضرت يوسف عليه السلام از خداوند و پناه بردن به سوی او، باعث نجات وی شد.

درس پنجم : قدرت پرواز

تدبر در قرآن «۱» ص ۵۷

پس از ترجمه آیات زیر در آن تأمل کنید و توضیح دهید چگونه محتوای این آیات می تواند نشانی از وجود اختیار در انسان باشد؟

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ

فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ

وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا ...^۱

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ

وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ^۲

آیه ۱۰۴ سوره انعام بیانگر این است که خداوند رهنمودها و دلایل روشن خود را برای ما انسانها می فرستد و این انسان است که باید بر اساس تفکر و تصمیم با این رهنمودها مواجه شود. او هم می تواند این دلایل روشن را نادیده بگیرد و تصمیم به مخالفت و نادیده گرفتن آنها بگیرد و هم می تواند با تفکر و تصمیم درست، دست به انتخاب صحیح زند، و به نفع خویش گام بردارد. اشاره آیه به داشتن قدرت تفکر و تصمیم گیری نشانه ای از اختیار انسان است.

^۱- سوره انعام، آیه ۱۰۴.

^۲- سوره آل عمران، آیه ۱۸۴.

هم چنین آیه ۱۸۲ آل عمران، اشاره به این نکته دارد که انسان مسئول اعمال خویش است و عذاب اخروی وی نتیجه اعمالی است که در دنیا انجام داده است. اشاره خداوند به این مطلب نشان از اختیار انسان است. زیرا اگر انسان اختیاری در انجام اعمال خود نداشت یقیناً مسئول کردار خود نیز نبود و نباید به خاطر این رفتارها مجازات می شد.

تدبیر در قرآن «۲» ص ۶۲-۶۳

پس از ترجمه آیه زیر، در آن تدبیر کنید و به سؤال های زیر پاسخ دهید:

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِيَجْزِيَ الْفُلُكَ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ^۱

۱. مقصود از رام و مسخر بودن دریاها چیست؟

منظور قانونمند بودن دریاست است؛ یعنی، دریا همچون سایر مخلوقات تابع قوانین مشخصی است که ما انسان ها با شناخت آنها ، می توانیم آنها را به خدمت بگیریم .برخی از این قوانین توسط دانشمندان کشف شده است.

۲. چرا کشتی ها می توانند در دریا حرکت کنند؟

چون بر دریا قانون حاکم است و براساس همین قوانین ثابت و مشخص است که انسان ها متوجه می شوند که باید چگونه وسیله ای بسازند که در آب دریا غرق نشود.

۳. چرا انسان می تواند با اختیار خود به جستجو در دریا بپردازد؟ زیرا انسان می داند که اگر قانون حاکم بر مخلوقات و از جمله دریا را کشف کند و از آن استفاده کند، می تواند به نتیجه برسد.

^۱ - سورة جاثیه، آیه ۱۲.

با توجه به آیه شریفه

إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خُلِقْنَا بِقَدَرٍ^۱.....

بگویید چه تقدیراتی در موارد زیر به کار رفته است؟ به هم خوردن این تقدیرات چه عواقبی به دنبال دارد؟

الف) جوانه زدن یک گیاه تا تبدیل شدن آن به گل

ب) تابش خورشید به اندازه ای که زمین و ساکنان زمین از آن بهره ببرند.

ج) برنامه ریزی یک دانش آموز سال دوازدهم برای قبولی در رشته موردنظر

الف) برای جوانه زدن یک گیاه هم تقدیرات یا همان ویژگی های خود گیاه باید مورد توجه قرار گیرد و هم تقدیرات محیط پیرامونی گیاه. منظور از تقدیرات خود گیاه همان ویژگی های اختصاصی هر گیاه است. مثلاً این که چه مدت زمان می برد تا دانه این گیاه جوانه بزند و یا چه مدت طول می کشد تا جوانه این گیاه سر از خاک بیرون آورد و...

منظور از تقدیرات محیطی نیز همان میزان دمای محیط، میزان آب مورد نیاز، میزان تابش نور خورشید و... می باشد.

مسئله اگر این تقدیرات به هم بخورد یعنی به عنوان مثال اگر گیاهی که نیاز به آب اندکی برای رشد دارد و یا باید در محیط هایی با نور اندک رشد کند در شرایط دیگری قرار گیرد قطعاً موجب از بین رفتن آن گیاه می شود.

^۱ - سورة قمر، آیه ۴۹.

ب) تقدیراتی که می توان برای تابش خورشید در نظر گرفت فاصله و میزان تابش خورشید است. یعنی فاصله خورشید از زمین به قدری است که دمای آن قابلیت وجود حیات را به این کره خاکی داده است. اگر این فاصله کم تر و یا بیشتر می شد یقیناً به دلیل گرمای بسیار و یا سرمای فراوان، امکان زیست بر روی زمین فراهم نبود. هم چنین تابش خورشید به گونه است که تقریباً نیمی از شبانه روز بر بخش های مختلف زمین می تابد. حال اگر قرار بود همه قسمت های زمین همیشه روز باشند و یا همیشه از نعمت تابش خورشید محروم باشد قطعاً زندگی در زمین سخت و حتی ناممکن می شد.

ج) یک دانش آموز برای قبولی در رشته مورد نظر خود باید هم به ویژگی های درونی خود توجه کند و هم به ویژگی های محیط اطراف خود. مثلاً باید به استعداد و توانایی های خود و یا حتی نوع مزاج خود توجه کند. هم چنین به برخی تقدیرات محیطی نیز توجه داشته باشد. مثلاً این که طبق تقدیر الهی شب مایه سکون و آرامش است و بدن انسان نیاز به استراحت در شب دارد. و یا این که صبح هنگام، ذهن انسان آمادگی بیشتری برای درک و یادگیری دارد و یا ورزش تاثیر بسزایی در بالا بردن میزان یادگیری انسان دارد. مسلماً بی توجهی به این نکات قدرت یادگیری انسان را کاهش می دهد

۲- اگر دانش آموزی بخواهد براساس آیه فوق برای قبولی در رشته مورد نظر برنامه ریزی کند، به چه تقدیراتی در وجود خود و پیرامون خود باید توجه کند؟
پاسخ این سوال به نوعی در قسمت ج داده شده است. اما از آنجا که معمولاً دانش آموزان شکست های خود در عرصه تحصیل را به بیرون از خود نسبت می دهند، این سوال مجدد تکرار شده است تا تاکید بر این مطلب باشد که بی توجهی انسان به ویژگی ها و تقدیرات علت اصلی شکست های او هستند

«بررسی» ص ۶۴

* با اینکه قضای الهی و اختیار، هر دو، چه در موفقیت ها و چه در شکست های انسان نقش دارند، چرا برخی انسان ها می کوشند شکست های خود را به قضا و قدر الهی نسبت دهند؟

این فعالیت برای آن است که دانش آموزان به یک آسیب اجتماعی توجه کنند و همان طور که پیروزی ها را به خود نسبت می دهند، مسئولیت شکست های خود را هم بپذیرند و آن را به عاملی بیرون از خود مانند قضا و قدر نسبت ندهند.

پاسخ این فعالیت این است که معمولاً آدم ها نمی خواهند بپذیرند که خودشان علت شکست های خود بوده اند و تصمیم های غلط آنها باعث شده که فلان حادثه و اتفاق پیش بیاید و نتوانند موفق شوند.

اما اینکه در سؤال آمده است که شکست ها و موفقیت ها، هم به قضای الهی بستگی دارد و هم به اختیار ما، بدین معناست که خداوند نظام جهانی را به گونه ای تقدیر کرده و سامان داده است که مثلاً اگر کسی از کوه پرت شود آسیب هایی بر او وارد شود و اگر ابزار و وسایل کوهنوردی را همراه داشته باشد، کمتر آسیب ببیند یا اصلاً آسیب نبیند. حال اگر کسی از ابزار کوهنوردی استفاده نکرد و دچار آسیب شد، این آسیب دیدگی هم به قضا و قدر الهی مربوط است و هم به تصمیم های اختیاری او.

درس ششم: سنت های خداوند در زندگی

تدبر در قرآن ص ۷۳-۷۱

با تفکر در آیات صفحه قبل، پیام های زیر را تکمیل کنید:

۱. هر انسانی در زندگی خود همواره به وسیله امور **شر** یا با امور **خیر** در معرض امتحان و آزمایش قرار می گیرد.

سوره انبیاء، آیه ۳۵

۲. هر کس ادعای ایمان کند مورد **آزمایش** قرار می گیرد.

سوره عنکبوت، آیه ۲

۳. رحمت واسعه الهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار **تعلق می گیرد**

سوره اِسرائ، آیه ۲۰

۴. خداوند کسانی را که در راه او گام بر می دارند، به طور خاص **هدایت** می کند.

سوره عنکبوت، آیه ۶۹

۵. خداوند به کافران مهلت می دهد و آنان از این مهلت در جهت **افزایش گناه استفاده می کنند**.

سوره آل عمران، آیه ۱۷۸

۶. برخی گناهکاران به دست خویش خود را در معرض هلاکت قرار می دهند و به **تدریج** گرفتار عذاب می شوند.

سوره اعراف، آیه ۱۸۲

۷. خداوند پاداش کار نیک را چند برابر و کیفر کار بد را به اندازه خودش می دهد و این نشانه **لطف و رحمت** الهی است.

سوره انعام آیه ۱۶۰

۸. مطابق قانون الهی، آینده انسان بر اساس **رفتار خوب یا بد انسان** ها رقم می خورد

سوره اعراف، آیه ۹۶

*** چه تفاوت‌هایی میان کسی که مصیبت و گرفتاری را امتحان الهی می‌داند با کسی که آن را یک پیشامد طبیعی می‌شمارد، وجود دارد؟**

۱. کسی که مصیبت را امتحان الهی می‌داند در برابر مصیبت صبر و شکیبایی می‌ورزد، اما کسی که اعتقادی به این مسأله ندارد، بی‌تابی می‌کند و تحمل مواجه شدن با مصیبت را ندارد.
۲. کسی که مصیبت و گرفتاری را امتحان الهی می‌داند، گرفتار یأس و ناامیدی نمی‌شود زیرا می‌داند خداوند همه این سختی و مشقات را به بهترین شکل جبران می‌کند اما کسی که این نگاه را ندارد سریع دچار بحران‌های روحی، یأس و افسردگی می‌شود.
۳. کسی که مصیبت را امتحان الهی می‌داند مصیبت و گرفتاری را پله‌ای برای رشد معنوی خود می‌داند پس با مواجهه صحیح با این مصیبت بر ایمان خود می‌افزاید اما کسی که این نگاه را ندارد، با هر مصیبتی به خداوند گمان بد می‌برد و از خدا دورتر می‌شود.

۱. با توجه به آیه ۹۶ سوره اعراف تحلیل کنید که حکمت برخی پیشامدهای سخت و ناگوار در زندگی چیست؟

این آیه در فعالیت تدبر در قرآن ابتدای درس آمده است و در قسمت انتهایی آیه می‌فرماید: فاخذناهم بما كانوا يكسبون؛ یعنی به واسطه آنچه انجام دادند، عقوبت شدند. یعنی برخی از پیشامدهای سخت و ناگوار زندگی نتیجه اعمال ناپسند و گناهان خود انسان است.

۲. با توجه به آیات ۱۸۲ و ۱۸۳ سوره اعراف تحلیل کنید در چه صورتی وفور نعمت نشانه سنت استدراج است؟

در این آیات که در فعالیت تدبر در قرآن ابتدای درس گنجانده شده‌اند، بر این نکته تأکید شده است که سنت استدراج در خصوص کسانی است که اعتقادی به خدا و دستورات او ندارند (و الذین کذبوا بآياتنا). بنابراین صرف وفور نعمت دلیل بر گرفتار شدن به استدراج نیست بلکه اگر کسی غرق در نعمت باشد و در همان حال بی

اعتقاد به خداوند و دستورات او باشد، او گرفتار استدراج شده است. حضرت علی علیه السلام نیز در این خصوص می فرماید: اگر مشاهده کردی، با وجود معصیت غرق در نعمتی بدان گرفتار استدراجی

درس هفتم: در گرو کار خویش

تدبر در قرآن ص ۸۷

فَالْهَمَّهَا بُجُورُهَا وَ تَقَوَّاهَا آنگاه [تشخیص] بدکاری و پرهیزکاری را به آن [نفس افسان] الهام کرد.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَزَّاهَا که هر کس آن را پاک گردانید، قطعاً رستگار شد.

وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا^۱ و هر کس آن را آلوده کرد، قطعاً محروم شد.

۱. در این آیات یک بشارت وجود دارد و یک انداز، آنها را مشخص کنید

بشارت: عبارت قد افلح

این عبارت به کسانی که وجود خود را پاک می کنند، بشارت به رستگاری می دهد

انذار: عبارت قد خاب

این عبارت به کسانی که نه تنها نفس خود را پاک نمی کنند بلکه آن را آلوده می کنند، به محروم شدن از

رستگاری هشدار و انذار می دهد.

۲. این بشارت و انذار نشانه چه حقیقتی است؟

^۱. سورة شمس آیات ۱۰-۸

نشانه این حقیقت است که انسان اختیار دارد و سرنوشتش به دست خود اوست. زیرا وقتی بشارت و انداز انسان معنا دارد که وی اختیار آن را داشته باشد که بین مسیر درست و نادرست دست به انتخاب بزند. اگر انسان اختیار انتخاب مسیر را نداشته باشد دیگر معنا ندارد که او را نسبت به انتخاب نادرست انداز و نسبت به انتخاب صحیح بشارت دهیم.

«پروسی» ص ۸۹

چه عواملی سبب می شوند تمایلات مادی ما تحریک شوند و از حد اعتدال خارج گردند؟ آنها را شناسایی کرده و نام ببرید.

دبیران توجه داشته باشند که در این جا منظور از عوامل، صرفا عوامل محیطی است. مثلا دیدن فیلم‌های خشونت آمیز می تواند قوه غضب ما را تحریک و از حد اعتدال خارج کند.

دوستان و رفیقان نا مناسب می تواند باعث خروج انسان از حد اعتدال شود. حضور در مجالس نامناسب و گناه آلود، حضور در گروه ها یا کانال های نامناسب در فضای مجازی و مواردی از این قبیل همگی می توانند در تحریک تمایلات مادی ما تأثیرگذار باشند

خودارزیابی ص ۹۴

حالت خود را هنگام نافرمانی از خداوند بررسی کنید و ببینید.

۱. به کدام خطا عادت کرده اید و علت آن چیست؟
۲. به آثار سوء آن خطا آشنا هستید و می دانید چه اثری برجا می گذارد؟
۳. هنگام انجام آن خطا، چه حالتی در پیشگاه خداوند دارید؟

این فعالیت باید به صورت انفرادی انجام بگیرد و پاسخ‌ها در کلاس نباید طرح شوند زیرا ارائه‌ی مشکلات اخلاقی او علاوه بر تحقیر فرد سبب اشاعه آن نیز می‌شود.

در این فعالیت هر دانش‌آموز حالات شخصی خود را بررسی می‌کند و از خود حسابرسی می‌نماید. این فعالیت، توانایی نقادی از خود را در دانش‌آموز افزایش داده، زمینه‌های تغییر را در او به وجود می‌آورد. دبیر محترم می‌تواند از دانش‌آموزان بخواهد که جدولی مانند جدول زیر برای خود رسم کنند و به ارزیابی خود بپردازند:

خطایی که به آن عادت کرده‌ام	آثار و عواقب آن خطا	حالتی که در هنگام خطا و پس از آن برایم پیش می‌آید
۱		
۲		
۳		
.		
.		
.		

البته دبیر می‌تواند از آنان بخواهد که چنین جدولی را بدون ذکر نام تکمیل کنند.

اگر چنین کاری توسط دانش‌آموزان انجام شود، اطلاعات مفیدی در اختیار دبیر قرار می‌گیرد و او می‌تواند در مباحث و صحبت‌های خود به‌طور مستقیم برخی از خطاها را مطرح کند و برای اصلاح دانش‌آموزان، تذکرات مفیدی را در لابه‌لای صحبت‌های خود ارائه دهد.

درس هشتم بازگشت

«بررسی» ص ۱۰۰

با توجه به آنچه در سال قبل درباره «نفس اماره» و «نفس لوامه» و «خود دانی» و «خود عالی» آموخته اید، به سؤال های زیر پاسخ دهید:

۱. مقصود از انقلاب علیه خود چیست؟ کدام خود علیه دیگری انقلاب می کند؟

با توجه به آنچه دانش آموزان در پایه یازدهم در خصوص خود عالی و خود دانی در درس عزت نفس خوانده اند و هم چنین آنچه در خصوص نفس اماره و نفس لوامه در درس پر پرواز در پایه دهم آموخته اند، پاسخ این سوال را این گونه می توان داد که منظور از انقلاب علیه خود این است که یکی از این دو خود (خود عالی یا دانی) علیه خود دیگر قیام کند و او را به کنار بزند. به عنوان مثال اگر انسان با پیروی از نفس اماره، تن به تمایلات ناپسند دهد و آلوده به گناه شود، علیه گرایشات عالی خود یا همان خود عالی قیام کرده است. از سوی دیگر اگر انسان علیه تمایلات ناپسند خود قیام کند، خود عالی او علیه خود دانی وی انقلاب کرده است.

۲. انقلاب علیه خود در چه صورتی پسندیده و در چه صورتی ناپسند است؟

وقتی خود عالی انسان علیه خود دانی قیام کند و یا به عبارت دیگر نفس لوامه انسان بر نفس اماره اش غلبه کند، این قیام و انقلاب پسندیده و در صورت عکس آن، ناپسند است.

«بررسی» ص ۱۰۵

برای این که حالت پشیمانی، به ترک گناه بینجامد، چه راه حل هایی را پیشنهاد می دهید؟

این فعالیت دانش آموزان بایستی راه حل هایی که می تواند پس از توبه انسان را در ترک گناه یاری کند بیان کنند. مواردی مانند فاصله نینداختن میان حالت پشیمانی و تصمیم گیری، دعا و طلب یاری از خداوند، ایجاد امیدواری در خود، قراردادن جریمه برای خود در صورت ارتکاب مجدد گناه و... می توان از جمله این راه حل ها باشد.

پیشنهاد ص ۱۰۸

مناجات التائبین را در کتاب «مفاتیح الجنان» بخوانید و به سؤال های زیر پاسخ دهید:

الف) گناه چه اثری در وجود انسان باقی می گذارد؟

امام سجاد علیه السلام در مناجات التائبین به مواردی همچون خواری و ذلت، مردن قلب انسان و... اشاره کرده اند

ب) چه اموری است که جز خداوند دیگری توان انجام آن را ندارد؟

امام سجاد علیه السلام به مواردی مانند غفران اشاره فرموده اند

ج) خداوند چه راهی پیش پای گناهکار قرار داده که راه عذر آوردن را بر او بسته است؟

طبق فرمایش امام علیه السلام، این راه توبه است که به روی همگان باز است.

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf و با هزینه ناچیز با شماره تلفن:(۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل:(yolchikhani744@gmail.com)تماس حاصل فرمایید..

درس نهم

پایه های استوار

سوالات متن درس

۱-چند مورد از معیارهای تمدن اسلامی را بنویسید.

۱-دعوت مردم را به یکتاپرستی

۲- بالا تر رفتن افق نگاه انسان ها از محدوده زندگی دنیایی به اخروی

۳- برانگیخته شدن جامعه ای که در آن جامعه، به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، ولایت الهی حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه قوانین و دستورات الهی استوار گردد.

۴- برپایی جامعه ای عدالت محور به طوری که در آن مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همه انسان ها فراهم باشد.

۵- ارتقای جایگاه خانواده، به عنوان کانون رشد و تربیت انسان ها و مانع اصلی فساد و تباهی

۶- دعوت به تفکر، تعقل، تدبیر و خردورزی

تدبیر در قرآن (۱)

...مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ

رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

در این آیه به دو اصل اساسی اعتقادی که دو معیار تمدن اسلامی نیز به حساب می آیند، اشاره شده است. آن دو معیار کدام اند؟

معیار اول: توحید و یگنا پرستی

معیار دوم: بالا تر رفتن افق نگاه انسان ها از محدوده زندگی دنیایی به اخروی (اصل معاد)

تدبیر در قرآن (۲)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ ...

با توجه به آیه شریفه و عبارت های درس، معیار سوم تمدن اسلامی کدام است؟

معیار سوم: برانگیخته شدن جامعه ای که در آن جامعه، به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، ولایت الهی حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه قوانین و دستورات الهی استوار گردد.

۲- پیام مهم آیه را بنویسید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ...

پیام : این آیه دلایل تشکیل حکومت اسلامی و پذیرش ولایت الهی برانگیخته شدن جامعه ای که در آن جامعه، به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، ولایت الهی حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه قوانین و دستورات الهی استوار گردد را بیان می کند.

۳- یکی از مهم ترین اهداف پیامبر اکرم (ص) چی بود ؟

یکی از مهم ترین اهداف پیامبر اکرم برپایی جامعه ای عدالت محور بود به طوری که در آن مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همه انسان ها فراهم باشد، نه اینکه نعمت ها و ثروت های زمین در انحصار گروهی محدود باشد.

۴- برترین جهاد، از نظر رسول خدا (ص) چیست ؟

برترین جهاد، سخن حق است که انسان در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آورد.

۵- قرآن کریم، اوصاف نمازگزاران و تکذیب کنندگان دین را چگونه معرفی می کند؟

قرآن کریم، در آنجا که اوصاف نمازگزاران را بیان می کند، یکی از ویژگی های آنها را این گونه ذکر می کند که آنان در مال خود برای محرومان و فقیران نیز حق معینی قرار داده اند و آنجا که می خواهد تکذیب کنندگان دین را معرفی کند، از کسانی یاد می کند که یتیمان را از خود می رانند و دیگران را به اطعام مساکین تشویق نمی نمایند.

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

تدبیر در قرآن (۳)

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ...

با توجه به این آیه شریفه و عبارات قبل، معیار دیگری از معیارهای موردنظر پیامبر اسلام برای تشکیل تمدن اسلامی را ذکر کنید.

معیار چهارم: برپایی جامعه ای عدالت محور

۶- وضعیت معیار برپایی جامعه ای عدالت محور در دوره تمدن اسلامی را بنویسید.

با توجه به پیام های مکرر قرآن کریم و سیره و روش رسول خدا، فقط تا مدتی پس از ایشان توجهی به این معیار وجود داشت.

۷- وضعیت زن در عصر جاهلی چگونه بود ؟

در آن عصر، زن همچون کالا تلقی می شد و از کمترین حقوق فردی و اجتماعی، حتی حق مالکیت برخوردار نبود. تولد دختر در خانواده سرافکندهی آن خانواده را به دنبال داشت.

۸- از نظر پیامبر اسلام بهترین زنان جهان چه کسانی هستند ؟

بهترین زنان جهان چهار تن اند: مریم، آسیه، خدیجه و فاطمه

تدبیر در قرآن (۴)

با تفکر در این آیه معیار پنجم تمدن اسلامی را ذکر کنید.

أَن خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

معیار پنجم : ارتقای جایگاه خانواده، به عنوان کانون رشد و تربیت انسان ها احیای منزلت زن و ارزش های اصل او

۸- وضعیت معیار احیای منزلت زن و ارزش های در دوره تمدن اسلامی را بنویسید.

با توسعه سرزمین های اسلامی و شکل گیری حکومت هایی که پیامبر و یارانش را اسوه و سرمشق خود قرار نمی دادند، بار دیگر برخی از رفتارهای جاهلی نسبت به زن پدیدار شد. حاکمان بنی امیه و بنی عباس و بسیاری دیگر از حاکمانی که در سرزمین های اسلامی بودند، حرمت را تشکیل دادند و زنان زیادی را به دربار خود آوردند و حقوق الهی آنان را نادیده گرفتند. با وجود این، موقعیت زن و خانواده در تمدن اسلامی بسیار برتر از موقعیت زن در اروپا و سایر مناطق جهان بود.

۹- نظر قرآن کریم و تورات و اروپانیان درباره انسان درجه دوم بودن زن را بنویسید.

قرآن کریم، اصولاً تلقی درجه دوم بودن زن را به شدت نفی کرد و با اینکه در آن عصر و حتی تا همین دوره های اخیر، در اروپا زن را براساس تورات، موجود درجه دوم تلقی می کردند، آیات قرآنی با این نگاه مبارزه کرد.

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

۱۰- نظر و شیوه بر خورد و نگرش پیامبر (ص) با تعقل و تفکر و دانایی چگونه بود ؟

پیامبر اکرم آمد تا این جامعه را متحول کند و مردم را به سوی زندگی مبتنی بر تفکر و علم سوق دهد . اولین آثاتی که بر رسول خدا نازل شد و آغازگر رسالت وی بود، درباره دانش و آموختن بود .

دعوت به تفکر، تعقل، تدبیر و خردورزی در جای جای این کتاب آسمانی مشاهده می شود . نزول تدریجی آیات قرآن کریم و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش از یک طرف و تشویق های دائمی رسول خدا از طرف دیگر، سد جاهلیت و خرافه گرایی را شکست و یکی از جاهل ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت .

تدبیر در قرآن (۵)

...قُلْ هَلْ نَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا نَتَذَكَّرُ أُولَئِكَ الْأَلْبَابِ ۚ

با توجه به این آیه شریفه و عبارات قبل، معیار دیگری از تمدن موردنظر پیامبر اسلام را ذکر کنید:

معیار ششم: دعوت به تفکر، تعقل، تدبیر و خردورزی

۱۱- وضعیت معیار دعوت به تفکر و علم و دانش در دوره تمدن اسلامی را بنویسید.

تلاش پیامبر اکرم و پیشوایان ما سبب علاقه مسلمانان به علم و دانش شد، به طوری که توجه نیاکان ما به اندیشه و تفکر و ارزشمندی علم روزافزون شد و ثمرات آن در تمدن اسلامی مشاهده گردید. مثلاً نیاکان ما در جهان اسلام توانستند علوم و دانش بشری را از چند شاخه محدود به پانصد شاخه برسانند و این، به معنای توسعه زیاد علم بود که ناچار بودند آن را شاخه شاخه کنند و به صورت تخصصی بدان بپردازند . شوق و علاقه آنان به دانش سبب شد که در بسیاری شهرها در کنار هر مسجد، مدرسه ای نیز بنا کنند . در آن روزگار، دانشجویان اروپایی برای تحصیل به دانشگاه های اسلامی می شتافتند و پادشاهان آنان، برای معالجه به بیمارستان های مسلمانان مراجعه می کردند.

۱۲- یکی از ویژگی های فرهنگ علمی دوره اسلامی چه بود و نگرش اسلام درباره علم آموزی زنان چگونه بود ؟

یکی از ویژگی های فرهنگ علمی دوره اسلامی منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشری خاص بود . در همان زمان رسول خدا زنان به حضور ایشان می رسیدند و سؤال های علمی خود را طرح می کردند . حضرت فاطمه یک کلاس علمی تشکیل داده بود و زنان مدینه برای علم آموزی در آن شرکت می کردند . برخی از همسران رسول خدا نیز جزو راویان حدیث به شمار می روند .

نقطه چین ها و گزاره های دینی متن درس

۱- گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام نیازمند تغییر در نگرش انسان ها و تحولی بنیادین در شیوه زندگی فردی و اجتماعی مردم بود .

۲- رسول اکرم از همان ابتدای دعوت مردم را به یکتاپرستی دعوت کرد .

۳- رسول خدا در کنار دعوت به توحید، افق نگاه انسان ها را از محدوده زندگی دنیایی فراتر برد و آنان را با زندگی در آخرت آشنا کرد .

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

۴- خلفای بنی امیه و بنی عباس آنان از دایره ولایت الهی خارج شدند و آنان نه براساس دستورات الهی، بلکه براساس امیال خود حکومت می کردند.

۵- برترین جهاد، سخن حقی است که انسان در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آورد.

۶- بهترین زنان جهان چهار تن اند :مریم، آسیه، خدیجه و فاطمه

۷- خدیجه حامی بزرگ پیامبر در دوران اولیه و بسیار سخت بعثت؛فاطمه همراه پدر و حامی بزرگ همسرش علی

۸- گفته اند در میان این مردم عصر جاهلی فقط هفده نفر بودند که خواندن و نوشتن می دانستند.

۹- رسول خدا نه تنها همه را دعوت به علم آموزی کرد، بلکه آموختن علم برای مردم واجب دانست.

۱۰- طلب علم بر هر مرد و زن مسلمان فریضه است .

۱۱- کسی که دوست می دارد نگاهش به چهره کسانی افتد که از آتش دوزخ در امان اند، به جویندگان علم بنگرد.

۱۲- یکی از بزرگ ترین دانشمندان در تمدن اسلامی ابن سینا بود که به حق، آثار وی یکی از عوامل اصلی تحول اندیشه در اروپا و توجه بیشتر اروپا بیان به تفکر فلسفی و دانش طبیعی محسوب می شود.

۱۳- کتاب «شفا» ابو علی یک دایرة المعارف در منطق، ریاضیات، علوم طبیعی و فلسفه است و بخش فلسفی آن هنوز هم از مهم ترین کتاب های فلسفی جهان محسوب می شود.

تمدن جدید و مسئولیت ما

درس دهم

سوالات متن درس

۱- اروپا تاکنون شاهدچند تمدن بزرگ بوده است ؟ آن ها را بنویسید.

تمدن اول قبل از میلاد حضرت مسیح ، در قرن های ششم تا چهارم قبل از میلاد، در یونان باستان شکل گرفت و در روم باستان ادامه یافت.

تمدن دوم، در قرن چهارم میلادی با گسترش مسیحیت در اروپا و آغاز حاکمیت کلیسا بر زندگی سیاسی واجتماعی مردم آغاز شد و تا قرن های پانزدهم و شانزدهم ادامه یافت.

تمدن سوم با افول قدرت کلیسا در همین قرن ها شروع شد و همچنان ادامه دارد.

۲- آشنا شدن با نقاط قوت و ضعف تمدن جدید اروپا ازچند جهت برای مامسلمانان مطلوب است؟

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

اول آنکه ما مسلمانان مانند سایر ملت ها، با این تمدن ارتباط مستقیم داریم، بنابراین، هم تحت تأثیر آن قرار می گیریم و هم می توانیم بر آن اثر بگذاریم؛ هر قدر آگاهی و هوشیاری ما بیشتر باشد، قدرت تأثیرگذاری ما بیشتر خواهد بود.

دوم آنکه بررسی ضعف ها و قوت های این تمدن در عرصه های مختلف، این کمک را به ما می کند که در راستای احیای تمدن اسلامی، از نقاط قوت این تمدن بهره مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف ها و آسیب های آن، بتوانیم برنامه ریزی درست و کم اشتباهی را برای سامان دهی تمدن اسلامی و رسیدن به الگوی زندگی مبتنی بر تعالیم دین داشته باشیم.

۳- زمینه های پیدایش تمدن جدید اروپا را بنویسید.

۱- کلیسا و تعالیم تحریف شده ۲- بهره گیری از تجربیات سایر تمدن ها

۴- تعالیم تحریف شده کلیسای پیرامون (آدم (ع)- مسیح (ع)- گناهان- عبادت - ازدواج- عقاید رهبران کلیسا و عقل و عقلانیت) را بنویسید.

(آدم (ع): آنان معتقد بودند که آدم در بهشت اولیه مرتکب گناه شده است و این گناه به فرزندان آدم نیز سرایت کرده و هر کسی با گناه اولیه به دنیا می آید. بنابراین هر کودکی پس از تولد باید غسل ویژه ای (غسل تعمید) داده شود تا از آن گناه پاک گردد.

مسیح (ع): همچنین اعتقاد داشتند که مسیح نیز خود را به عنوان توان گناهان بشریت فدا کرد و به دار آویخته شد.

گناهان : اعتراف به گناهان خود در حضور کشیش، آیین دیگری بود که توسط این مبلغین میان مسیحیان رواج یافت. برای این کار اتاق ویژه ای در کلیسا ساخته شد که محل اعتراف و توبه کردن بود. آنان معتقد بودند که با اعتراف گناهکار در برابر کشیش، توبه کننده آمرزیده می شود و عفو ابدی را به دست می آورد.

عبادت: عبادت و رازونیا با خدا نیز به روز معینی در هفته و در محل کلیسا و در حضور کشیشان اختصاص یافت.

ازدواج: آیین دیگر، ازدواج مسیحی بود. آنان معتقد بودند که پس از ازدواج، امکان جدایی زن و شوهر نیست و پیوندشان باید ابدی باشد 3. زن حق مالکیت ندارد و باید نام خانوادگی وی به نام خانوادگی شوهر تغییر یابد. این تغییر نام، هنوز هم در اروپا رایج است. کشیش ها حق ازدواج نداشتند و تا آخر عمر باید مجرد می ماندند. آنان ازدواج را امری دنیایی و پست تلقی می کردند.

عقاید رهبران کلیسا : پذیرش عقاید رهبران کلیسا درباره هر موضوعی، حتی موضوعات علمی، ضروری بود و مخالفت با آن کفر تلقی می شد.

عقل و عقلانیت: به عقل و عقلانیت کمتر توجه می شد و این اعتقاد وجود داشت که تعقل با ایمان سازگاری ندارد و سبب تزلزل ایمان می شود. از آنجا که رهبران کلیسا نظریات دانشمندان گذشته درباره زمین، خورشید، ستارگان و مانند آن را پذیرفته بودند، مخالفت با آن نظریات را مخالفت با دین مسیح می پنداشتند و مانع نشر نظریات جدید می شدند.

۵- چه عاملی سبب بدبینی اروپائیان نسبت به کلیسا و کشیشان شد ؟

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

با اینکه کلیسا، خود، از ثروتمندترین مالکان بود، اما مردم را به دوری از دنیا و زهد نسبت به مواهب طبیعی و نعمت های الهی تشویق می کرد. همین دوگانگی در گفتار و عمل، به تدریج سبب بدبینی اروپائیان نسبت به کلیسا و کشیشان شد.

۶- نقش تمدن اسلامی در تغییر و تحولات تمدن اروپایی و مسیحی را بنویسید.

به همین جهت وقتی اندیشمندان و دلسوزان اروپایی آشنایی اندکی با تمدن مسلمانان پیدا کردند، با شور و شوق فراوان برای تحول در جامعه خود از ثمرات تمدن اسلامی بهره برداری نمودند. کتاب های دانشمندان مسلمان به سرعت ترجمه شد، علاقه به پژوهش و آزمایش و تجربه افزایش یافت، نقادی رهبری کلیسا شروع شد، حقوق و قانون مورد توجه واقع گردید و خردورزی در دستور کار قرار گرفت.

۷- مونتگمری وات ، اسلام شناس انگلیسی در خصوص تأثیرپذیری تمدن جدید از تمدن اسلامی چه نظری دارد؟

علم و فلسفه اروپا بدون کمک گرفتن از فرهنگ اسلام توسعه نمی یافت؛ ... اسلام نه تنها در تولیدات مادی و اختراعات اروپا شریک است، بلکه اروپا را واداشت تا تصویر جدیدی از خود داشته باشد. اما از آنجا که اروپا در حال حاضر علیه اسلام عکس العمل نشان می دهد، تأثیر مسلمانان [بر تمدن غرب] را بی اهمیت جلوه می دهد. وظیفه مهم ما اروپاییان این است که این اشتباه را اصلاح کنیم و به مدیون بودن عمیق خودمان به جهان اسلام اعتراف کنیم .

۸- پیامدهای مثبت تمدن جدید در حوزه علم و دانش را بنویسید.

۱- رشد سریع علم ۲- توانایی بهره مندی بیشتر از طبیعت

۹- پیامدهای منفی تمدن جدید در حوزه علم و دانش را بنویسید.

۱- مصرف زدگی ۲- نابودی طبیعت ۳- علم زدگی

۱۰- برنامه های پیشنهادی برای احیای تمدن اسلامی در حوزه علم و دانش را بنویسید.

۱- تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری ۲- حضور مؤثر و فعال در جامعه جهانی ۳- ترسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام

تدبیر در قرآن

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ : به راه پروردگارت دعوت کن

بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ : با دانش استوار و اندرز نیکو

وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ... و با آنان به شوه ای که نیکوتر است، مجادله نما...

با تدبیر در آیه شریفه، روش های صحیح دعوت را استخراج کنید:

روش اول: به وسیله دانش و علم و حکمت

روش دوم: پند نیکو و اخلاق

روش سوم: روش منطقی و استدلالی و شیوه نیکو

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

۱- پیامدهای مثبت تمدن جدید در حوزه عدل و قسط را بنویسید.

۱- توجه به قانون ۲- مشارکت مردم در تشکیل حکومت

۱۲- پیامدهای منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط را بنویسید.

۱- ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار ۲- افزایش فاصله میان انسان های فقیر و غنی در جهان ۳- جهان نظامی شده و محصور در تسلیحات

۱۳- مسئولیت ما در حوزه عدل و قسط تمدن جدید را بنویسید.

۱- مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد و شهادت و صبر

۲- استحکام بخشیدن به نظام اسلامی

۱۴- تمدن جدید چه آسیب هایی در حوزه روابط زن و مرد و خانواده زده ست ؟

۱- فروپاشی نهاد خانواده ۲- بی بند و باری جنسی ۳- استفاده ابزاری از زنان

۱۵- مسئولیت ما در حوزه جلوگیری از آسیب های تمدن غربی به نظام خانواده و روابط زن و مرد چیست ؟

تلاش در جهت تحکیم بنیان خانواده : خانواده کانون رشد فضیلت ها و پاکی ها و محل تربیت نسل های خلق، توانمند و با همت است. تحکیم این بنیان سبب رشد فضائل اخلاقی در جامعه، کاهش فساد و جرم و حضور انسان های با فضیلت و کارآمد می گردد و اگر بنیان خانواده سست شود فساد و تباهی گسترش می یابد و نسل هایی که از قوت و قدرت روحی کافی برخوردار نیستند مسئولیت های اجتماعی را بر عهده می گیرند.

۱۶- وقتی حضرت ابراهیم و حضرت اسماعیل پایه های خانه کعبه را بالا بردند چه دعایی کردند؟

وقتی حضرت ابراهیم و حضرت اسماعیل پایه های خانه کعبه را بالا بردند و بنای یک جامعه توحیدی را گذاشتند، نه تنها برای خود دعا کردند بلکه از خداوند خواستند درّیه و نوادگانی به آنان عطا کند که ادامه دهنده راه توحید و اسلام باشند.

۱۷- جوامع غربی امروزه خوشبختی و سعادت را در چه چیزی می دانند ؟

جوامع غربی امروزه به دلیل آنکه خوشبختی و سعادت را تنها در علم تجربی و ابزارهای مادی می دانند.

۱۸- مقام معظم رهبری در حوزه تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری چه تذکری را می فرمایند ؟

باید علم را که مانه اقتدار ملی است همه جدی بگیرند و دنبال کنند. کشوری که مردم آن از علم بی بهره باشند هرگز به حقوق خود دست نخواهد یافت. نمی شود علم را از دیگران گدایی کرد. علم درون جوش و درون زاست. باید استعداد های یک ملت به کار افتد تا یک ملت به معنای حقیقی کلمه، عالم بشود.

اندیشه و تحقیق

۱- هنر امروز که خود را در عرصه سینما، تئاتر، موسیقی، مجسمه سازی، مدهای لباس و آرایش، رمان، داستان و شعر نشان می دهد، بیشتر دربردارنده چه پیام هایی است؟

هنر امروز نابسامانی فکری، پوچ گرایی و بی تکیه گاهی را برای بسیاری از جوانان به ارمغان آورده است. این رفتارها نشان دهنده تناقضات، انواع بی عدالتی ها، نژادپرستی ها، تخریب محیط زیست، بی محتوایی

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

زندگی ماشینی و بی معنایی آن، غفلت از خداوند و خلاصه محروم بودن جامعه غربی از یک تفکر عمیق و درست عقلی نسبت به هستی، انسان و خداست.

۲- آیا این هنر انسان را متوجه خدا، معنویت، ارزش های بزرگ، فضائل اخلاقی، تحکیم بنیان خانواده، عفاف و پاکدامنی می کند یا بیشتر به وادی خشونت، شهوت پرستی و هوس رانی، مصرف گرایی و دنیا دوستی، قدرت طلبی و سستی روابط خانوادگی وارد می سازد؟ پاسخ خود را با دلیل توضیح دهید.

بیشتر به وادی خشونت، شهوت پرستی و هوس رانی، مصرف گرایی و دنیا دوستی، قدرت طلبی و سستی روابط خانوادگی وارد می سازد. بدیهی است که با یک تحقیق و مطالعه مشخص می شود که آنها را به بیراهه لذت های آنی جسمانی از طریق روابط جنسی یا استفاده از مواد مخدر و قرص های روان گردان و یا گاهی خشونت و جنایت کشانده است.

نقطه چین ها و گزاره های دینی متن درس

۱- تمدن دوم اروپا که به تمدن دوره قرون وسطی مشهور است، با کنار گذاشتن اعتقادات باستانی و بت پرستی و روی آوردن به مسیحیت آغاز شد.

۲- اما سرسختی رهبران اصلی کلیسا در مقابل نظریات جدید، سبب پیدایش این عقیده شد که دین با خردورزی و علم مخالف است.

۳- حدود قرن هفتم میلادی و در اواسط قرون وسطی، در همسایگی سرزمین اروپا، تمدن اسلامی متولد شد.

۴- ویل دورانت نیز بسیاری از هنرها و فنون برجسته اروپایی همچون معماری، اسلحه سازی و ... را مدیون صنعتگران مسلمان می داند.

۵- آشنایی با آثار مثبت و منفی تمدن جدید، می تواند ما را در احیای تمدن اسلامی یاری رساند.

۶- از حدود قرن هجدهم میلادی به علت پیشرفت های گسترده در علم، این احساس پدید آمد که علم تجربی تنها رمز موفقیت و سعادت ملت هاست.

۷- خانواده کانون رشد فضیلت ها و پاکی ها و محل تربیت نسل های خلق، توانمند و با همت است.

۸- امروزه بی بندوباری جنسی آن چنان در غرب رواج یافته است که بسیاری از مردم به این نتیجه رسیده اند که توان اصلاح و مبارزه با آن را ندارند.

۹- امروزه بیش از 50 درصد همه ازدواج هایی که در مراکز شهری بزرگ آمریکا و بخش اعظم اروپا صورت می گیرد به طلاق می انجامد.

۱۰- فقط در کشور انگلیس ۹ میلیون نفر تنها زندگی کنند، به گونه ای که دولت این کشور ناچار شده وزارت خانه ای به نام وزارت تنهایی ایجاد کند.

۱۱- استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک کشور مهم ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان است.

۱۲- یکی از رسالت های اصلی انبیا، مبارزه با ظلم و برقراری عدل و گسترش حق و حقیقت بوده است.

تهیه و تنظیم : محمد یولچی خانی برای دریافت تمام دروس دین و زندگی دوازدهم مشترک در یک فایل word ویا pdf با هزینه ناچیز با شماره تلفن: (۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲) ویا ایمیل: (yolchikhani744@gmail.com) تماس حاصل فرمایید..

۱۳- برخی محققان بر این باورند ثروتی که در دوره استعمار از کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر منتقل شد، آن قدر زیاد بود که پایه های اصلی قدرت اقتصادی غرب را به وجود آورد.

۱۴- دوره استعمار که دوره غارت عثلی ثروت ملت ها بود و تا اواخر قرن بیستم ادامه داشت، یکی از سیاه ترین دوران های زندگی انسان روی کره زمین است.

۱۵- دین اسلام یک دین منطقی و استدلالی است و هر آموزه و حکم آن بر اساس الهی حکمت تنظیم شده است.

۱۶- جوامع غربی امروزه به دلیل آنکه خوشبختی و سعادت را تنها در علم تجربی و ابزارهای مادی می جستند و در مسیر خود شکست خورده اند.

۱۷- پیام اسلام، پیامی مطابق با فطرت انسان هاست.

پایان

پیاموز | Biamoz.com

بزرگترین مرجع آموزشی و نمونه سوالات درسی تمامی مقاطع

شامل انواع | نمونه سوالات | فصل به فصل | پایان ترم | جزوه |

ویدئوهای آموزشی | گام به گام | طرح درس | طرح جابر | و ...

اینستاگرام

گروه تلگرام

کانال تلگرام

برای ورود به هر پایه در سایت ما روی اسم آن کلیک کنید

دبستان

اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
-----	-----	-----	-------	------	-----

متوسطه اول

هفتم	هشتم	نهم
------	------	-----

متوسطه دوم

دهم	یازدهم	دوازدهم
-----	--------	---------